

1 בכסלו תשפ"ג, 30.11.2022

גיליון מס' 824

פרשת ויצא

וַיְהִי בְּבִקְרַת וְהִנֵּה הוּא לְאֵה

מאת רועי זאבי, בארות יצחק

לקבלת דף פרשת שבוע בווצאפ (קבוצה שקטה) – לחצו **כאן**

בפרשת השבוע אנו עדים לדרמה הכי גדולה בתורה שמקבלת הכי פחות יחס...

"וַיְהִי בְּבִקְרַת וְהִנֵּה הוּא לְאֵה וַיֹּאמֶר אֶל לְבָן..." (כט, כה)

יעקב פוקח עיניו עת שחר וקולט שבחירת ליבו הפכה לבריחת ליבו, והתורה, במקום לספק לנו קצת בשר לטלנובלה - למשל לתאר את השיח בין יעקב ללאה או לפרט מה קרה שם בחדר רגע אחרי, פשוט מדלגת וממשיכה הלאה.

מזל שהמדרש שופך קצת אור על הסוגייה ומספר מה היה שם:

"כל הלילה היתה עשה עצמה כרחל, כיון שעמד בבקר והנה היא לאה, אמר לה בת הרמאי למה רמית אותי, אמרה לו ואתה למה רמית אביך, כשאמר לך האתה זה בני עשו, ואמרת לו אנכי עשו בכורך, ואתה אומר למה רימיתני, ואביך לא אמר בא אחיך במרמה" (תנחומא ויצא יא)

אפשר ממש לדמיין את הסיטואציה. יעקב כועס על לאה וצועק: 'רמאית בת רמאי מה עשית לי?!' ובתגובה את לאה שלא נשארת חייבת ועונה: 'אני רמאית? אתה שקרן בן שקרן! תזכיר לי מי אמר לאבא שלו "אנוכי עשיו בכור"?'

הריב הזה מקסים בעיניי כי מעבר להטחת האשמות הדדיות, בסאב-טקסט לאה מפצירה ביעקב לקחת אחריות על המעשים שלו. יעקב כל חייו שואף להיות הבכור. מנסה לצאת מהבטן ראשון, מנצל את כישוריו הקולינריים להשגת הבכורה, מתחפש לעשיו בקבלת הברכות, אבל להתחתן עם האחות הבכורה? זה לא. פתאום הוא רוצה דווקא את הצעירה. בוויכוח לאה מזכירה לו שאי אפשר לאכול את העוגה ולהשאיר אותה שלמה.

רצית בכורה? קיבלת בכורה!

לעניות דעתי המסר של לקחת האחריות הדהד בראשו של יעקב, וזה מה שגרם לו לקבל את אחת ההחלטות השנויות במחלוקת – לעבור על איסור תורה - **וְאִשָּׁה אֶל אַחֲתָהּ לֹא תִקַּח לְצֹרֵר לְגִלּוֹת עֲרוֹתָהּ עֲלֶיהָ בְּחַיֶּיהָ** (ויקרא יח, יח) ולהתחתן עם 2 אחיות.

ואם תגידו – הרי לא קיבלנו את התורה בתקופת האבות, אז מה הבעיה?

אבל לפי הגמרא (יומא ב:) קיים אברהם אבינו כל התורה כולה, שנאמר **עֲקֵב אֲשֶׁר שָׁמַע אֲבֹרָהֶם בְּקִלְי וַיִּשְׁמַר מִשְׁמַרְתִּי מִצְוֹתַי חֻקֹּתַי וְתוֹרָתַי...** (בראשית כו,ה) אמר רב ואיתימא רב אשי: קיים אברהם אפילו עירובי תבשילין [מצווה דרבנן], שנאמר: 'תורותי' - תורה שבכתב ותורה שבעל פה.

אז לא אשאל את השאלה המתבקשת (במיוחד בקיבוץ) למה לו מותר ולי אסור? משום שאיני חפץ לגור ביחד עם גיסתי שמזכירה יותר מדי את חמתי, אלא ברצוני לברר מה ההיתר ההלכתי שמתיר ליעקב לעשות את זה. והאמת היא שליעקב זה לא היה פשוט.

הגמרא (פסחים קיט) מגלה שעתיד הקב"ה לעשות סעודה לצדיקים בביאת המשיח וכל אחד מהאבות ממציא תירוץ לא לזמן על כוס היין בסוף. יעקב אמר **"איני מברך, שנשאתי שתי אחיות בחייהן שעתידה תורה לאוסרן עלי"**...

הילקוט שמעוני (בראשית קטז) מציין שכשנמכר יוסף היה יעקב בוכה ומתאבל כל אותן כ"ב שנה ואומר: אוי לי שמא נתחייבתי שנשאתי שתי אחיות?

הרמב"ן עונה שאיסור נשיאת שתי אחיות תקף רק לארץ ישראל ולכן כשנכנסים לארץ – רחל מתה.

אבל אני מתחבר דווקא לפירושו של הרבי מליובאוויטש שמסביר מדוע יעקב התחתן בסופו של דבר עם שתיהן ולא ויתר על רחל בטענת "כח עליון". הוא טוען שיעקב עשה זאת כי הוא פשוט התחייב. ובלשונו - יעקב 'נתן את המילה שלו', והבטחות צריך לקיים, ובאמת רחל חיכתה כל יום, במשך 7 שנים בציפייה שיתחתן איתה.

הרבי מנמק שלפי ספר החינוך האיסור הוא לשאת שתי אחיות כדי שלא תהיינה 'צרות' אחת של השניה ואצל רחל זה לא רלוונטי. הפרגון שלה ללאה במסירת הסימנים, שתיקתה והוויתור על כבודה, הם ההוכחה שהנימוק הזה לאיסור לא רלוונטי לגביה.

רועי זאבי, בן 29, נשוי + 3 בתהליכי קליטה בקיבוץ בארות יצחק. רועי הוא ספק מורשה על משרד הבטחון, יועץ חיצוני למנהל האזרחי האחראי על כל ציוד התקשורת שנכנס לעמחי הרשות הפלסטינית באיו"ש ובעזה. וכן, מרצה לערבית מדוברת ולאסלאם באוניברסיטה הפתוחה, מלמד במכינת "רוח השדה" ובגמולי השתלמות לעובדי מדינה. מכהן כרב מחתן וכמתנדב ב"צהר".

כדי לקבל את הדף כל שבוע בדואר אלקטרוני, יש להירשם בקישור: <https://forms.gle/bzbZhmBafTeQLY3k6>
תגובות למאמרים וכן הצעות לכתוב מאמרים, יש לשלוח אל: amudim@kdati.org.il